

volwaardig beveiligde MPC-groep te kunnen garanderen, (in omvang) eerder toedan afnemen. Immers, ook al is de MPC klein, de benodigde beveiliging zal die van een groter vliegdekschip nauwelijks ontlopen.⁷

Tevens kan aan de hand van het artikel worden geconstateerd dat de eerder gepresenteerde plannen voor een verschuiving van 'blue' water naar 'brown' (of 'shallow') water operations, alsook realisatie van Theatre Missile Defence (TMD), niet als taken voor de nieuwe zeecomponent worden voorzien. Ter aanvulling, de verschuiving naar ondersteuning van landoperaties is voortgekomen uit 'nieuw' strategisch denken, na de Koude Oorlog. Dit bewijst dat het Nederlandse militaire denkkader inmiddels wel degelijk wordt bepaald door andere factoren dan *de massieve, min of meer statische verdediging van de Noord-Duitse laagvlakte*.

Discutabele winst

Wanneer je zo veel overhoop haalt, wanneer je zo'n drastische omschakeling voorstelt, met consequenties tot ver in de eeuw, dan is aan de orde welke operationele (of logistieke) winst valt te behalen. De schrijvers noemen twee winstpunten. Zij suggereren dat een *varende startbaan* de ultieme oplossing is voor het kunnen bereiken van verre, moeilijk toegankelijke gebieden. Die suggestie gaat aan een aantal zaken voorbij.

Ten eerste blijkt in de praktijk dat de *voor ons onmisbare vliegbases* – maar ook andere militaire steunpunten niet zo dun bezaaid zijn als de schrijvers beweren. Ten tweede vormt, dankzij – ook door de schrijvers hooggewaardeerde – tankercapaciteit, de afstand tussen vliegbasis en doelgebied steeds minder een probleem. Het vinden van een geschikte start- en landingsplaats voor vliegtuigen (desnoods op wat grotere afstand) wordt dus steeds eenvoudiger.

Het probleem van overvliegvergunningen wordt uitsluitend opgelost met vliegdekschepen voorzover het operatiegebied aan

zee ligt. Het *probleem* Djibouti zou daarmee inderdaad zijn opgelost, maar Afghanistan ligt niet aan zee!

Voorts vormt, in hun ogen, het vliegdekschip de ideale oplossing voor het strategisch transport van eenheden die humanitaire hulp gaan verlenen. Natuurlijk is dat mogelijk en als je toch over zo'n schip beschikt – én er echt geen urgente inzet van het vliegdekschip is voorzien – kun je dat overwegen. Maar of het nu zo'n goed idee is om een faciliteit met zo veel 'dedicated' capaciteit voor het opereren met (jacht)vliegtuigen planmatig te gebruiken voor 'simpel' transport, valt te betwijfelen.

Doelmatigheid lijkt ook niet de kritieke toets te zijn geweest wanneer een vliegdekschip uitsluitend als commandofaciliteit gedurende een gehele operatie voor de kust wordt gelegd? De schrijvers geven, nota bene, aan dat voor een dergelijke operatie de JSF's tijdelijk (!) plaats moeten maken voor rampenbestrijdingsmateriaal. Het valt toch nauwelijks te ontkennen dat hier in feite sprake is van weinig doelmatige en 'oneigenlijk' aanpak.

Operationele nadelen

Tegenover de in het artikel genoemde *voordelen* staan nadelen, welke door de auteurs onvoldoende of zelfs niet zijn gewogen. Een van de operationele nadelen van de 'Short Take Off and Vertical Landing' (STOVL) (F-35B) versie, die de schrijvers willen aanschaffen, is dat deze een kleiner bereik heeft dan de 'Conventional Take Off and Landing' (CTOL) versie van de JSF (F-35A), welke de voorkeur geniet van de KLu. Door de aanschaf van de STOVL-versie wordt *omvliegproblematiek* juist versterkt.

Mogelijk nog belangrijker is dat de conventionele versie, na te hebben bijgetankt boven veilig gebied, verder in het operatiegebied kan doordringen. Ook het draagvermogen (payload) van een STOVL-versie – de mee te voeren wapenlast – is minder dan van de CTOL-versie. De operationele capaciteit van een STOVL-versie is dus beduidend geringer dan van een CTOL-versie.

Een ander punt dat in het plan van de auteurs volledig onderbelicht blijft, zijn

consequenties van het verwerven van zowel STOVL- als de CTOL-versie. Op basis van de uiterlijke congruentie van de vliegtuigtypen zou een leek het vermoeden kunnen hebben dat het vliegen en onderhouden van deze twee verschillende versies evenzo grote overeenkomsten zal vertonen. Niets is evenwel minder waar. Het vliegen en onderhouden van CTOL- en STOVL-versies vraagt specifieke vaardigheden. Een dergelijk gecombineerde luchtvloot zou tot gevolg hebben dat de inrichting en organisatie van opleiding, training en onderhoud moet worden gedupliceerd, hetgeen aanzienlijke kosten met zich meebrengt.

De balans

Al met al is het moeilijk in te zien dat de voordelen van de aanschaf van een vliegdekschip opwegen tegen de nadelen. Dat was eerder al door de Nederlandse defensieplanners geconcludeerd; door henzelf, dus zonder Clausewitz.

Het artikel van de commandeur en de commodore heeft geen argumenten aangedragen die zouden kunnen leiden tot een andere conclusie. Hun wens dat het onderwerp, naar aanleiding van hun artikel, serieuzer en breder aandacht zal krijgen dan het tot nu toe heeft gehad, zal daarom – zo valt te vrezen – niet in vervulling gaan.

Lt-kol J.P.A. DE JONGH, docent aan de vakgroep Militaire Operationele Wetenschappen (KMA)

US Army Transformation en de KLu

Met interesse hebben wij kennis genomen van het artikel over de modernisatie die de US Army voor ogen ziet.¹ Verantwoordelijk voor de KLu Airpower Doctrine en het uitdragen daarvan, vinden wij de ontwikkelingen die onze belangrijkste militaire partner voor ogen heeft van belang voor de ontwikkelingen van de Nederlandse defensie in het algemeen en voor

⁷ Om de indruk te bepalen, een Amerikaanse 'Carrier Battle Group' heeft veertien begeleidende schepen!

¹ M.C. de Kruif en N.J.E. van der Zee. In: MS 2003 (3) jrg. 172.

Al met al kunnen we een deel van de zorgen van de schrijvers wegnemen; ook in Nederland heeft de tijd niet stilgestaan en is men niet geheel immuun voor bruikbare concepten die kunnen helpen een in de toekomst nog steeds relevante krijgsmacht te bouwen. Daarbij blijven de Amerikaanse ontwikkelingen buitengewoon relevant om te volgen, overigens niet in de laatste plaats vanwege het huidige gewapende conflict met Irak.

Zo zien we op het moment van schrijven de zware eenheden – door sommigen in Nederland al bestempeld als gedateerd en behorend in het tijdperk van de Koude Oorlog – het leeuwendeel van het werk in Irak doen en een indrukwekkende hoeveelheid militair vermogen genereren. Dat werpt een ander licht op de hype die 'medium forces' hier en daar ten onrechte hebben veroorzaakt.

Professionele discussie

Afsluitend willen we nogmaals benadrukken dat het beschrijvende gedeelte over de US Army Transformation een excellente en informatieve beschouwing is. Het tweede deel waarin de schrijvers de link naar de Nederlandse situatie leggen, biedt vele openingen voor een professionele discussie. Met deze reactie hebben we aan die discussie willen bijdragen.

Naar onze mening is een één op één koppeling tussen het proces/product US Army Transformation en de Nederlandse Koninklijke Landmacht niet echt haalbaar, en een sterke focus op die Transformation niet de juiste. Wél kunnen we met het Amerikaanse gedachtegoed ons voordeel doen bij het denkproces over de vormgeving van de krijgsmacht van de toekomst. Zo krijgt de US Army Transformation de plaats en rol die het voor de Nederlandse krijgsmacht – en daarbinnen de Koninklijke Landmacht – kan betekenen. Niet minder, maar ook niet meer.

N.W. TAK – luitenant-kolonel der cavalerie
M.H. WIJNEN – luitenant-kolonel der genie

ANTWOORD op meningen van anderen

US Army Transformation en de KL

Wij willen de overstes Tak en Wijnen bedanken voor hun commentaar. Hun actie is volledig in lijn met onze doelstelling een professionele discussie te voeren omtrent de mogelijke verbanden tussen US Transformation en de toekomst van de Koninklijke Landmacht. Hun commentaar richt zich vooral op twee punten, te weten de koppeling tussen de ontwikkelingen in de VS en de toekomst van de KL, en de wijze waarop momenteel in Den Haag actief gewerkt wordt aan de toekomst van de krijgsmacht. Op beide punten zullen wij kort ingaan.

Interoperabiliteit

Wij hopen niet de indruk te hebben gewekt de KL onvoorwaardelijk te willen 'uitleveren' aan Transformation. Het is juist uit den boze om ontwikkelingen in de omgeving van de KL blindelings te volgen en deze vervolgens zonder enig filter te willen projecteren op de KL. Dat levert doorgaans slechts gemengde ervaringen op.

Wel vinden wij dat de ontwikkelingen in de VS nauwkeurig moeten worden gevolgd en op hun merites beoordeeld. Daarbij staat vast dat de VS (zowel in NAVO- als bij overige tijdelijke coalities), groot belang hecht aan de steun van bondgenoten, zowel in politiek als militair opzicht. Bij dat laatste is interoperabiliteit richtinggevend. Is deze niet aanwezig, dat is de bruikbaarheid van de bondgenoot in operaties voor de VS op zijn minst een punt van discussie. Vandaar dat veel van de door de schrijvers genoemde landen (Groot-Brittannië, Noorwegen, Canada, Australië) momenteel en in de nabije toekomst grote inspanningen leveren om juist deze interoperabiliteit te garanderen.

Om het te vertalen naar de reactie van de schrijvers: wij erkennen en onderschrij-

ven dat Nederland zich dient te richten op een 'haalbare lat'. Daarbij dient men zich echter te realiseren dat het gros van de landen waarmee Nederland denkt deze lat te overwinnen, er alles aan doen om interoperabiliteit te bewerkstelligen met de strijdkrachten van de USA. Met andere woorden: de KL kan zich niet permitteren interoperabiliteit met de VS te negeren.

Omgekeerde wereld

Dit brengt ons naar het tweede punt van commentaar. Zoals reeds in een andere reactie verwoord, is het alleen maar toe te juichen dat Defensie zich voortdurend en actief op haar toekomst beraamt. Ons artikel is echter niet op dat niveau gericht. Wat wij willen benadrukken is dat de politiek duidelijk moet maken wat zij in de toekomst van de krijgsmacht verlangt en zich daar ook aan committeert (the 'end').

Vervolgens kan, hierop gebaseerd, de krijgsmacht bepalen hoe zij dit wil bereiken en welke middelen daarvoor nodig zijn (de 'ways' en 'means'). Ons punt is dat de politiek een sterke neiging heeft om de 'means' aan te passen, waarna Defensie op grond van creativiteit nieuwe 'ways' gaat ontwerpen. En als blijkt dat dit niet helemaal lukt, word de doelstelling ('end') bijgesteld. Dat is de omgekeerde wereld.

Als gevolg hiervan wordt de krijgsmacht vrijwel voortdurend geconfronteerd met wijzigingen en veranderingen welke meer voortkomen uit opportuniteit dan uit structuur. Dat heeft negatieve effecten op de kwaliteit, doelmatigheid, samenstelling, organisatie en moreel van de krijgsmacht.

Zij wij dan tegen veranderingen? Integendeel. Maar veranderingen kunnen eenvoudig leiden tot verbeteringen indien zij plaatsvinden in een overkoepelend kader van toekomstvisie en beleid. Daar pleiten wij voor.

M.C. DE KRUIF, kolonel der infanterie
N.J.E.. VAN DER ZEE, MAJOR DER GENIE